

8. Дубенко Л. Соціальні мережі: реальні загрози віртуального світу / Л. Дубенко [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ogo.ua/articles/view/2011-02-23/26490.html>

9. История развития социальных сервисов Интернета [Електронний ресурс]: материалы Интернет-конф. [«Социология и Интернет: перспективы направления исследования»], (15 ноября 2004 г. - 18 февраля 2005г.) / И. А. Калинин. Режим доступу: <http://www.ecsocman.edu.ru/>

Кокарча Ю. А. Интернет-сообщества в системе общественно-политических отношений

В статье рассматривается проблема распространения влияния Интернет-сообществ в общественно-политической сфере, приводятся определения понятия и их общая характеристика. Выделяются факторы, порождающие образования Интернет-сообществ.

Ключевые слова: Интернет-сообщество, социальная сеть, интернет-коммуникация. Информационное общество.

Kokarcha J. Online communities in the system of the socio-political relations

This paper addresses the problem of the spread of influence Internet-communities in the socio-political sphere, provides definitions of terms and their general characteristics. Distinguishes factors that give rise to the formation online-communities.

Keywords: online-community, social networking, online-communication, information society.

УДК 321.7:316752:001.3

Кудіна Ольга Анатоліївна,
аспірантка кафедри політичних наук НПУ імені М.П. Драгоманова

**ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА
ЯК ЧИННИК ДЕМОКРАТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА**

У статті досліджено зміст концепту публічної політики, виокремлено основні її складові та функції, визначено роль публічної політики у процесі демократизації суспільства, а також окреслено основні проблеми на шляху впровадження публічної політики в Україні.

Ключові слова: публічна політика, суспільний інтерес, політична комунікація, громадська думка, легітимність.

Сучасна демократія – це складна мережа інститутів з різноманітними каналами представництва й центрами владного прийняття рішень. Її головні складові – публічність влади, її взаємодія із громадськістю на паритетних засадах, відкритий доступ до інформації та процесу прийняття політичних рішень. Реалізація публічної політики як особливої форми суспільної комунікації та системи управління сприяє становленню та розвитку демократичних інститутів.

Тема публічної політики є мало розробленою у науковій літературі пострадянських країн. Серед російських дослідників концепту публічної політики слід відмітити роботи Ю. Красіна та Н. Беляєвої. Досить ґрунтовно зміст поняття публічної політики розкрито у роботах С. Телешуна та М.Карпи. Натомість, зарубіжний науковий дискурс свідчить про значну наукову увагу до проблеми публічної політики як невід’ємної складової системи державного управління, зокрема ґрунтовне дослідження представлено у роботі англійського вченого В. Парсонса.

Якісні зміни у функціонуванні політичної системи – це рух до її демократизації. Україна, позиціонуючи себе як партнер міжнародних відносин, поступово реанімує та приводить до європейських стандартів діяльність усіх сфер суспільного життя, впроваджуючи демократичні принципи управління та функціонування владних інститутів. Однак маємо ряд проблем у процесі демократичного поступу. На підтвердження тому – аналітичний звіт за 2013 рік міжнародної незалежної організації «Freedom House». За даними дослідження рівня демократичного розвитку країн перехідного типу наша держава отримала оцінку меншу 5 балів, де за шкалою 7 балів – є показником найгіршого рівня розвитку, 1 - найкращого. Даний рейтинг підсумовує досягнення з декількох напрямків: демократичність національного уряду – маємо 5,75 бали, з місцевого самоуправління – 5, 5 балів, якість виборчого процесу та незалежність медіа оцінили у 4 бали, стан громадянського суспільства – 2, 75 бали, рівень корупції – 6 балів, стан судової системи та незалежність суддів – теж 6 балів [10]. Очевидно, що спираючись на останні дані рейтингу «Freedom House», можна зробити висновок - Україна на разі має ряд проблем у процесі демократизації політичних інститутів. Отож пріоритетним на сьогодні є дотримання демократичних принципів управління, що передбачають верховенство права та відкритість і прозорість діяльності владних інститутів. До того ж, забезпечення публічного прозорого процесу управління потребує існування у суспільстві доступних для громадян механізмів участі у виробленні та реалізації політичних рішень. Тобто будь-які політичні процеси мають відбуватися в публічному просторі, не за «закритими дверима». Прозорість процедур розробки та прийняття політичних рішень, а також в цілому діяльності владних інститутів, взаємодія влади і громадськості на паритетних засадах, узгодження суспільних інтересів та забезпечення найбільш суспільно значимих, інформаційна відкритість влади є складниками публічної політики. Власне, публічна політика є особливим видом комунікації у суспільстві, без якого розвиток демократії неможливий. Як влучно зазначає російський дослідник Н. Беляєва – публічна політика передбачає наявність компетентних інформованих громадян здатних до самоорганізації, які безпосередньо впливають на формування значимих для суспільства завдань, реалізація яких і покладена «на плечі» владних інститутів [1, с. 82] Саме у разі врахування «публічного» інтересу та за умови відповідності політичних рішень суспільним потребам - можливий зворотній зв'язок між владою та громадськістю. Разом з тим, здійснення політики на засадах публічності й прозорості створює передумови для легітимації політичних рішень та діяльності державних інституцій в цілому. Легітимність це здатність системи породжувати і підтримувати довіру народу в те, що її політичні інститути найбільшою мірою відповідають інтересам суспільства. Політичні системи, що мають високий рівень легітимності, багато вчених, зокрема С.Ліпсет, називають найбільш стабільними.

Натомість, в українському суспільстві аналітиками фіксується процес зниження довіри майже до всіх державних інституцій. Згідно результатів соціологічного дослідження, проведеного фондом «Демократичні ініціативи» та Українським центром економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова у травні 2013-ого року: Верховній Раді довіряють 16,3% респондентів, не довіряють їй - 76,8%, президенту довіряють 25,8%, не довіряють - 68,9%, кабміну довіряють 22,3%, не довіряють – 71%, рівень недовіри міліції становить 70% опитуваних, прокуратурі – 63% тощо. Атмосфера тотальної недовіри суспільства до владних інститутів має наслідком низький рівень участі громадян у політичному житті країни – явка українців на останніх виборах до Парламенту у 2012 році становила трохи більше 50% населення. Як наслідок, ні про яку підтримку рішень владних інститутів громадськістю – не може бути й мови. Хоча саме характер взаємодії влади та суспільства є наріжним каменем процесу демократизації України. Згідно законів України за громадянами закріплені інструменти реалізації права на участь в публічному управлінні [8, с. 17]:

- референдуми;

- вибори;
- участь у діяльності політичних партій та громадських організацій;
- участь у прийнятті рішень органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади;
- участь у проведенні регуляторної політики держави;
- доступ до державної служби;
- звернення до органів влади;
- доступ до інформації про діяльність влади;
- оскарження рішень органів влади.

Але чи дійсно маємо в Україні ефективні механізми впливу громадськості на рішення представників влади? Питання риторичне, враховуючи рівень корумпованості державних інститутів. Публічна політика передбачає не лише відкритість діяльності владних інститутів. Вона передбачає неспроможність держави та її інститутів монополізувати публічну діяльність, яку слід розуміти як репрезентовану у публічній сфері «активність політичних та неполітичних акторів, які через взаємодію прагнуть реалізувати власний інтерес» [8, с. 12].

Як вірно зазначає у своєму дисертаційному дослідженні Т.Кадлубович: «Втілення в життя принципів публічної політики вирішує головні завдання демократизації суспільства» [3,с.68]. Адже публічна сфера є тією частиною соціального життя, в якій реалізовується публічний інтерес, тобто такий що визначає потреби більшості.

Зміст публічної політики визначається, на мою думку, в першу чергу трьома факторами:

1) характером комунікації у суспільстві: за наявності політичної комунікації тобто постійного обміну інформацією між суб'єктами політичного життя, відбувається артикуляція суспільних інтересів. До того ж, інформаційна взаємодія учасників політичних процесів політично соціалізує громадян, робить їх носіями політичної позиції, стимулює до участі у розробці та прийнятті політичних рішень. Комунікативні моделі політичної системи, розроблені ще в середині ХХ століття такими вченими як К.Дойч, Х.Арендт, на разі стають актуальними як ніколи. Комунікативні зв'язки складають основу політичних відносин у суспільстві і від характеру цих соціальних взаємодій залежить стан політичної системи в цілому.

2) врахування громадської думки у процесі реалізації тих чи інших владних рішень, та наявність у громадськості правового інструментарію для здійснення впливу на політичний процес. У демократичному суспільстві громадська думка є вагомим елементом у процесі прийняття державно-політичних рішень. Як зазначає дослідник «публічної політики» В. Парсонс, громадська думка є одним із центральних понять у демократії [7, с. 112]. Адже лише довіра до влади та підтримка її діяльності дозволяє ефективно впроваджувати ті чи інші реформи, реалізовувати суспільно значимі рішення.

3) Суспільний інтерес – як предмет публічної політики. Публічна політика передбачає простір для дискурсу різних приватних інтересів, однак метою є артикуляція загальносуспільних цілей та їх домінування у процесі вироблення державної політики.

Погоджуюсь з думкою російського вченого Ю. Красіна, який визначає публічну сферу як таку, де відбувається взаємодія влади і суспільства для формування політики, що становить публічний інтерес. Науковець виокремлює 4 основні функції публічної сфери [6]:

- артикуляція суспільних інтересів;
- публічний контроль за діяльністю влади;
- вплив на формування державної політики;
- політичне просвітництво громадян.

Кожна з вищезазначених функцій є важливою для формування демократичної моделі суспільства. Артикуляцію суспільних інтересів слід розглядати як першочерговий етап у процесі підготовки політичних рішень. Адже суспільний інтерес є головною метою демократичної політики, що базується на колективному прийнятті рішень щодо спільних

проблем. До того ж, даний етап відображає характер комунікації між учасниками політичного процесу. Функції контролю за діяльністю владних інститутів та впливу на формування державної політики передбачає формування «демократії участі», де громадянин є безпосередньо залученим до процесу управління суспільством. В основі демократичних взаємин влади і населення має бути принцип партнерства і співпраці, що обумовлює наступне: органи державної влади - це не тільки засіб інформування суспільства, а й виховання основних верств населення з метою стимулювання до діяльної і продуктивної участі у вирішенні проблем локального і загальнонаціонального масштабу. Органи державної влади мають бути не лише прозорими у своїй діяльності, але й сприяти активізації громадянської участі, що має результатом появу громадянської відповідальності [5, с. 23]. Окрім того, така мобілізація суспільного ресурсу необхідна для підвищення ефективності державного управління. Адже процес вирішення суспільних проблем передбачає, що думка суспільства, його інтереси, а також висунуті ним вимоги - повинні бути тим інформаційним базисом, на підставі якого приймаються політичні рішення. Тільки в такому випадку функціонування державних інститутів матиме демократичний характер і буде ефективно вирішувати суспільні проблеми. «Для того щоб рішення були ефективні, вони повинні бути якомога ближче до реальності, тобто їх слід приймати тільки після консультацій з людьми, компетентними в обговорюваних проблемах, а також з тими, кого ці рішення зачіпають» [2, с. 81 – 82].

Таким чином, наявність публічної комунікації передбачає не лише інформування громадян про діяльність державних структур, а також передбачає інформаційну взаємодію з громадськістю на предмет важливих для життя громадян проблем. Натомість інформаційна відкритість органів влади в Україні є питанням досить проблемним. На підтвердження тому результати моніторингу офіційних веб-сайтів міст обласного значення, що проводився незалежними громадськими організаціями у 2009 році в рамках проекту «Сприяння активній участі громадян у протидії корупції «Гідна Україна». Проект упроваджується за підтримки Агенства США з міжнародного розвитку (USAID). Оцінювали офіційні веб-сайти міст відповідно до наступних критеріїв: змістовне наповнення, практичність використання, громадська участь, послуги. Максимальна кількість балів, яку могли набрати сайти за рівнем якості – 160 балів. Однак лише 6 міст набрали більше половини від максимальної кількості балів (більше 80). Загалом питання інформаційної відкритості є наріжним каменем при аналізі демократичності функціонування владних інститутів. Адже їх закритість має наслідком обмеження участі громадян у виробленні та реалізації політичних рішень. Це в свою чергу призводить до лобювання приватних інтересів, сприяє зростанню корумпованості адміністративного апарату у державних структурах, а відповідно нівелюється значення суспільного інтересу, демократичних прав та свобод громадян.

Український вчений А.Русаков пропонує оригінальну типологізацію внутрішньополітичної соціальної стабільності в залежності від характеру зв'язків із зовнішнім середовищем:

- 1) стабільність за рахунок розширення зв'язків із середовищем (аростабільність);
- 2) стабільність як результат заміни одних зв'язків із середовищем іншими рівноцінними (аллостабільність);
- 3) стабільність, яка досягається за рахунок обмеження зв'язків із зовнішнім середовищем (телестабільність);
- 4) стабільність, яка виникає при швидкій зміні середовища за рахунок обмеження зв'язків з середовищем (гіперстабільність);
- 5) стабільність за рахунок спрощення зв'язків із зовнішнім середовищем (катастабільність) [9, с. 26 -27].

Всі типи стабільності мали своє історичне втілення. Так, наприклад, третій тип стабільності характерний для Японії часів самоізоляції. Але, на думку автора, для розвитку суспільства найбільш прийнятний перший тип стабільності, що передбачає розширення

зв'язків із середовищем, тобто наявність у суспільстві відкритої комунікації. Він передбачає найбільш ефективну систему державного управління.

Очевидно, що втілення в життя концепту публічної політики потребує складних трансформацій як на рівні комунікативних зв'язків у суспільстві, так і на рівні інституційному. Разом з тим, демократичний поступ України неможливий без впровадження принципу публічності в усі сфери державного управління, що передбачає:

- формування політики на основі суспільного інтересу;
- неспроможність держави та її інститутів монополізувати публічну діяльність;
- прозорість процедур розробки та прийняття політичних рішень;
- інформаційна відкритість органів державної влади, адже «саме комунікаційні відносини сприяють достовірній, швидкій передачі передумов для прийняття рішення від одного суб'єкта до іншого» [4, с. 136].

Література:

1. Беляева Н. Развитие концепта публичной политики: «внимание движущим силам» и управляющим субъектам [Электронный ресурс] / Н. Беляева. – Режим доступа: <http://www.politstudies.ru/fulltext/2011/3/7.pdf>

2. Буари Ф. А. Паблик рилейшнз или стратегия доверия / Ф. А. Буари. – Пер. с фр. – М.: Консалтинговая группа «ИМИДЖ-Контакт»: ИНФРА-М, 2001. – 178 с.

3. Кадлубович Т. Політична комунікація в демократизації владних відносин України: дис. канд. політ. наук: 23.00.02 / Кадлубович Тетяна Іванівна; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2008. – 191 с.

4. Карпа М. Поняття «публічна політика»: системний підхід / М. Карпа // Збірник наукових праць Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при президентіві України. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2009. – № 18/19. – С.133-139.

5. Колосок С. В. Зв'язки з громадськістю у формуванні іміджу органів державного управління [Текст] : дис... канд. наук з держ. управління: 25.00.01 / Колосок Сергій Васильович ; Національна академія держ. управління при Президентіві України, Одеський регіональний ін-т держ. управління. – О., 2003. – 204 с.

6. Красин Ю. А., Розанова Ю. М. Публичная сфера и государственная публичная политика в современной России: («круглый стол») [Электронный ресурс] / Ю. А. Красин, Ю. М. Розанова // Социологические исследования. – 2000. – №10. – С. 84-101.- Режим доступа до джерела: <http://www.isras.ru/files/File/Socis/10-2000/Krasin.pdf>

7. Парсонс В. Публічна політика: вступ до теорії й практики аналізу політики / В. Парсонс ; пер. з англ. О. Дем'янчук. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – 549 с.

8. Публічна політика та управління: наук. розробка / [С. О. Телешун, О. Р. Титаренко, С. В. Ситник, С. І. Вировий] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Каф. політ. аналітики та прогнозування. – К. : [НАДУ], 2010. – 34 с.

9. Русаков А. Ю. Связи с общественностью в органах государственной власти: учебное пособие/ А. Ю. Русаков. – СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2006. – 224 с.

10. Nations in Transit [Электронный ресурс] //Аналітичний звіт за 2013 рік. – Режим доступу до джерела: http://www.freedomhouse.org/sites/default/files/NIT2013_Tables_FINAL.pdf

Кудина О. А. Публичная политика как фактор демократической организации общества

В статье исследовано содержание концепта публичной политики, выделены основные ее составляющие и функции, определена роль публичной политики в процессе

демократизації общества, а также обозначены основные проблемы на пути внедрения публичной политики в Украине.

Ключевые слова: публичная политика, общественный интерес, политическая коммуникация, общественное мнение, легитимность.

Kudina O. Public policy as a factor in the democratic organization of society

This article explores the meaning of the concept of public policy, determined its basic components and functions, the role of public policy in the process of democratization and outlined the main problems in implementing public policy in Ukraine.

Keywords: public policy, public interest, political communication, public opinion, the legitimacy.

УДК 323.1

Кушніренко Інна Юрїєвна,

кандидат політичних наук, старший викладач кафедри українознавства та соціальних наук Одеського державного екологічного університету

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХИСТУ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В УКРАЇНІ

Стаття присвячена політико-правовим заходам щодо меж просування та захисту прав національних меншин в Україні. Досліджуються проблеми розвитку та механізму практичної реалізації сучасної етнонаціональної політики.

Ключові слова: національні меншини, міжнаціональні відносини, етнонаціональна політика, міжнаціональна толерантність.

Молода поліетнічна держава, якою є Україна на сьогоднішній день, має одне з першочергових завдань – проведення толерантної етнонаціональної політики, яка була б направлена на інтеграційні процеси серед різних етнічних груп. Українська держава та суспільство мають значні досягнення в галузі міжетнічної толерантності в процесі побудови мирного поліетнічного суспільства, в якому поважають права представників усіх етнічних груп. Ухвалено низку законів, які сприяють захисту прав національних меншин. Держава гарантує збереження, захист і вільний розвиток мов національних меншин України, сприяє розвиткові етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності корінних народів і національних меншин, гарантує їм здобуття освіти рідною мовою, вивчення рідної мови в навчальних закладах або через національні культурні товариства.

Але все вищеперераховане не гарантує звільнення етнонаціональної політики від низки проблем практичного застосування уже існуючих політико-правових та організаційних заходів щодо реалізації захисту прав національних меншин, а також від перешкод стосовно прийняття сучасних та довгоочікуваних нормативно-правових актів з цього питання.

Метою дослідження є проведення аналізу проблем механізму реалізації прав національних меншин в Україні.

При здійсненні історіографічного аналізу досліджуваної проблеми, на думку автора, літературу можна систематизувати і класифікувати в декілька груп. До першої з них слід віднести роботи історико-правового характеру Бикова О. М., Бондарьової С. К., Дмитрієва А. І., Жванії Г. Е., Кривицької О., Паніної Н., Шрагіної Л. І., в яких аналізується розвиток феномену толерантності протягом багатовікової історії людства. Другу групу становлять наукові роботи Абашидзе А. Х., Мицика В. В., Кимлічка В., Кушніра В., Мармазова В. Є., Ротар Н. Ю., Піляєва І. С., Назаровича А., Товта М., Трохимчика С., Юрьєва С. С. з проблем міжнародно-правового регулювання міжнаціонального питання як в історичному минулому, так і в